

Title: Response to Mongolian and Japanese comments on Soyombo and Zanabazar Square
Source: Script Encoding Initiative (SEI)
Author: Anshuman Pandey (anshuman.pandey@berkeley.edu)
Date: 2015-02-09

1 Introduction

This document provides explanations to “Comments on Proposals of Zanabazar Square and Soyombo Script from Mongolian Experts” (N4653 L2/15-009). It is available at:

<http://www.unicode.org/L2/L2015/15009-n4653-zanabazar.pdf>

The proposals referred to in N4653 are:

- N4414 L2/13-069 “Revised Proposal to Encode the Soyombo Script in ISO/IEC 10646”
<http://www.unicode.org/L2/L2013/13069-soyombo.pdf>
- N4541 L2/14-024 “Proposal to Encode the Zanabazar Square Script in ISO/IEC 10646”
<http://www.unicode.org/L2/L2014/14024-zanabazar-square.pdf>

The N4414 proposal for Soyombo is dated April 2013. A completely revised and expanded proposal for Soyombo was submitted in January 2015:

- N4655 L2/15-004 “Proposal to Encode the Soyombo Script in ISO/IEC 10646”
<http://www.unicode.org/L2/L2015/15004-soyombo.pdf>

As N4655 was submitted around the same time as N4653, it is likely that the Mongolian experts did not have an opportunity to review it. It is hoped that experts will review N4655 at their earliest convenience and provide the proposal author with feedback.

Before continuing to the comments offered by Mongolian experts, it is important to state that the sole purpose of the proposals to encode the Soyombo and Zanabazar Square scripts in Unicode (ISO/IEC 10646). The goal is to develop a technical implementation that allows users around the world to represent the historical and linguistic works of Mongolia on computers and mobile devices. The encoding proposals do not attempt to define orthographic standards for the scripts and they do not attempt to revise existing orthographies.

The character repertoire for the two scripts are based upon evidence found in manuscripts, inscriptions, and other sources. The glyph shape of each character is intended to be only illustrative. The glyphs are used only to identify the characters. It is understood that different shapes for letters are found in manuscripts and other sources. These shapes can be represented using fonts for different styles.

The proposal author invites further feedback from the Mongolian and Japanese national bodies and encourages ongoing discussion.

2 Response to Comments

2.1 Comment from Japan

1. **Comment:** “It seems that even the name of the script “Zanabazar Square Script” should be reconsidered (in their comments, they use different name “Hevtee Durvuljin Script”).”

Response: The rationale for identifying the script as “Zanabazar Square” is provided in Section 3.1 of N4541:

The name for the script block is ‘Zanabazar Square’. It is known in Mongolian as ‘ХЭВТЭЭ ДӨРВӨЛЖИН БИЧИГ’ *xewtee dörböljin bicig* or ‘ХЭВТЭЭ ДӨРВӨЛЖИН ҮСЭГ’ *xewtee dörböljin üseg* [current transliteration: *hevtee durvuljin*], both of which translate into English as “Horizontal Square Script”, but this is a technical name and is not commonly used. The normalized Latin transliteration ‘Xewtee Dorboljin’ was used for the script in the preliminary proposal, but it was deemed too localized for usage in an international context. Therefore, [in proposals submitted after the preliminary proposal], the descriptor ‘Mongolian’ was added to the English translation to produce ‘Mongolian Horizontal Square’. However, this name proved a bit long and it was curtailed to ‘Mongolian Square’. Yet, ‘Mongolian Square’ is a generic name as it can also refer to Phags-pa, another Mongolian, or rather Central Asian, script that is also known as ‘Дөрвөлжин Үсэг’ *dörböljin üseg*, or ‘Square Script’.

The script is commonly referred to as ‘Занабазарын Дөрвөлжин Үсэг’ *zanabazarin dörböljin üseg* “Zanabazar Square Script” in the academic community [...]. This name is used because it differentiates the two Central Asian ‘square’ scripts on the basis of the names of their inventors: ‘Phags-pa’ for the vertical and ‘Zanabazar’ for the horizontal script. For these reasons, ‘Zanabazar Square’ is a suitable and unique identifier for the script block in the UCS. The Mongolian and alternate English names have been added as aliases for the script in the names list.

The name *Занабазарын Дөрвөлжин Үсэг* [*Zanabazarin Dörböljin Üseg*] is the title of a book published in 2005 by Буямбаа Рагчаагийн (Рагчаагийн Бямбаа). In that book *dörböljin* is translated as ‘Quadratic’ instead of ‘Square’. The terms may be considered equivalent in English translation.

It would be useful to learn about the preferences for the name of the script from a wider range of Mongolian scholars.

2.2 Comments from Mongolia

1. **Comment:** To give a due consideration and conduct scientific research on traditional writing order, traits, dimensions, manuscript graphics, proportion of Soyombo script in encoding, given that there is some dimensional fault of Soyombo script found in Anshuman Pandey's project.

Response: The meaning of the comment regarding the “dimensional” fault of the Soyombo script is unclear. Does this comment refer to the typographic design of the Soyombo font used in N4414? The latest proposal N4655 uses a different font. It should be noted that the glyphs used for Soyombo characters are intended to be illustrative representations, not standard specifications for the typographic design of Soyombo letters. Font designers can develop Soyombo fonts using any style that they prefer. As Unicode is a *character-encoding* standard and not a *typographic* standard, issues regarding the

representation of letters in calligraphy or the formal design of letters are not part of the script-encoding process.

2. **Comment:** Undur Gegeen’s “Hevtee durvuljin script” being created as stenographic version of “Soyombo” script. Therefore, we should analyze and conduct research on its’ dimension, form and encoding at same time.

Response: The character-encoding standard for the two scripts focuses on their structure and logic. Matters of ‘dimension’ and ‘form’ would be best addressed in a font specification for the scripts and not in a character-encoding standards.

3. **Comment:** Soyombo script being created for writing down literary works of Sanskrit, Tibetan and Mongolian in perfect way, hence should allocate/equivalent/ phonetics and wordlore of those languages.

- If Mongolian words are written by Soyombo script, there should be the right transcription of Mongolian script adhered
- If Sanskrit words are written by Soyombo script, there should be right transcription of Sanskrit script adhered
- If Tibetan words are written by Soyombo script, there should be the right transcription of Tibetan script adhered /This issues should be also considered in Hevtee durvuljin script/

Response: The encoding proposals for Soyombo and Zanabazar Square are focused upon identifying distinctive characters of each the script. The details regarding the transcription of Soyombo and Zanabazar Square into Mongolian, Sanskrit, and Tibetan are not part of the script-encoding process. One approach to handling transliteration or transcription would be to propose an ISO standard (as was done for Indic scripts in ISO 15919 “Transliteration of Devanagari and related Indic scripts into Latin characters”) Another option is for the Mongolian standards body to create and maintain tables with values for the various letters in different languages and scripts.

4. **Comment:** According to our observation Dr. Anshuman Pandey mainly compared Soyombo script with Sanskrit and Tibetan vowels and consonants, but he didn’t emphasize phonetics, word-lore and Mongolian grammar in his research. He should have considered how to transcript consonants (ᠷ, ᠬ/ᠵ/, ᠠ/ᠠᠨ) in Mongolian alphabet by Soyombo script.

Response: The issue of how to transliterate or transcribe the Mongolian or Cyrillic scripts into Soyombo are not within the scope of the Unicode standard. As stated in the response to the previous comment, such transliteration should be managed through an ISO standard for Mongolian

5. **Comment:** We believe that research should be conducted on the horizontal and vertical writing methods of Soyombo script, while writing Mongolian words.

Response: Please see section 4.12 of N4655 for a discussion of representing vertical text in Soyombo. Essentially, Soyombo is written left to right, top to bottom. Therefore, a vertical representation of Soyombo would require that text is oriented top to bottom, left to right, with glyphs appearing in their normal, upright shape.

6. **Comment:** Another comment we have is cases where Soyombo script is written by either head letter or without head letter and when transcript Sanskrit tantric manuscripts are used.

Response: Please refer to section 4.9 of N4655 for a discussion of head marks. Several Soyombo head marks and terminal marks have been proposed for inclusion in the script block.

I thank the Mongolian experts for their careful review of the Soyombo and Zanabazar Square script encoding proposals. I would like to again request that experts review the most recent proposed encoding for Soyombo described in N4655.

Гарчиг: Монгол болон Японы “Соёмбо бичиг болон өндөр гэгээн Занабазарын дөрвөлжин үсэг”-ийн стандартад оруулах саналуудад хариу тайлбарууд
Эх сурвалж: Монгол бичигийг кодлох санаачлага
Зохиогч: Аншуман Пандейн (anshuman.pandey@berkeley.edu)
Огноо: 2015-02-09

1. Танилцуулга

Энэхүү бичиг баримтанд Монголын мэргэжилтэн шинжээч нарын “Соёмбо бичиг болон Занабазрын дөрвөлжин үсэг”-т санал болон санаачлагуудыг тайлбарлан оруулсан болно (<http://www.unicode.org/L2/L2015/15009-n4653-zanabazar.pdf>). Тус санаа, санаачлагууд нь N4653 L2/15-009-д тусгагдсан болно. Үүнд:

- N4414 L2/13-069 “Шалгагдаж хянагдсан санал нь ISO/IEC 10646-н Соёмбо бичигийг кодлоход хандсан болно” (<http://www.unicode.org/L2/L2013/13069-soyombo.pdf>).
- N4541 L2/14-024 “Шалгагдаж хянагдсан санал нь ISO/IEC 10646-н Занабазрын үсэгийг кодлоход хандсан болно” (<http://www.unicode.org/L2/L2014/14024-zanabazar-square.pdf>).

N4414 гэсэн дугаартай Соёмбо бичигт санал оруулах төсөл нь 2013 оны 4 сард танилцуулагдсан. Харин Соёмбо бичгийн эцсийн байдлаар буюу өргөжүүлж, дэлгэрүүлэн, бүрэн хянасан байдлаар нь 2015 оны 1 сард батлуулсан.

- N4655 L2/15-004 “Шалгагдаж хянагдсан санал нь ISO/IEC 10646-н Соёмбо бичигийг кодлоход хандсан болно” (<http://www.unicode.org/L2/L2015/15004-soyombo.pdf>).

N4655 дугаартай бичиг баримт нь мөн N4653 дугаарт бичиг баримттай ойролцоо хугацаанд батлагдсан, өөрөөр хэлбэл Монголын мэргэжилтэн, шинжээч нарт үүнийг хянах цаг хугацаа байгаагүй гэсэн үг. Тиймээс мэргэжил нэгт шинжээч нар N4655 дугаартай бичиг баримтыг дараах санал хүсэлтүүдийн хамт өөрсдийн боломжит цаг хугацаанд багтаан дахин нэг хянаж үзнэ гэдэгт бид найдаж байна.

Монголын мэргэжилтэн шинжээч нарын ирүүлсэн санал, хүсэлтрүү орохоос өмнө бид Unicode-дахь ISO/IEC 10646 дугаартай “Соёмбо бичиг болон Занабазрын дөрвөлжин үсэг”-т яг тодорхой нарийн гаргасан цорын ганц шалтгааныг оруулах хэрэгтэй. Үүний хамгийн чухал зорилго нь Монголын түүх, соёл, хэл зүйн судалгаа болон судалаач нар болон компьютер, гар утас хэрэглэгч нарт зориулсан техникийн хангамжийг хөгжүүлэхэд оршино. Энэхүү оруулж буй санал хүсэлт нь тус бичгийн зөв бичих дүрэм зүйн стандартад өөрчлөлт оруулах болон одоо байгаа тус стандартад дахин хяналт хийж өөрчлөлт оруулах, толорхойлох гэсэн оролдлого байхгүй юм.

Тус хоёр бичгийн үсгийн урын сангууд нь гар бичмэл болон бичээсүүдээс үндэслэсэн нотолгоо, баталгаануудаас болон бусад эх сурвалжуудаас үндэслэсэн юм. Тус бичгийн үсэг бүрийн хэлбэрүүд нь хэрхэн ашиглагдахыг тайлбарлан харуулсан байдаг. Тус үсгийн хэлбэр, дүрсүүд нь зөвхөн тухайн үсэг ямар байх ёстойг ялгаж салгахад зориулагдан ашигладаг. Эдгээр хэлбэр дүрсүүд нь фонтын хэрэглээ болон хэв маяг, төрөл чиглэлийг төлөөлөн харуулдаг.

Тус төслийн зохиогчын хувьд Монгол болон Японы мэргэжилтэн шинжээч нарыг цаашид үргэлжүүлэн өөрсдийн санал бодолоо хуваалцаасай гэж хүсэн урамшуулж байна.

2. Санал хүсэлтэд ирсэн хариултууд

2.1 Японоос ирсэн санал хүсэлтүүд

1. Санал: “Занабазрын дөрвөлжин үсэг” гэсэн нэр томъёог өөр нэр томъёогоор өөрчлөх хэрэгтэй байх гэж бодож байна. Учир нь тэдний хэрэглэж байгаа нэр томъёо нь “Хэвтээ дөрвөлжин бичиг”.

Хариулт: “Занабазрын дөрвөлжин үсэг”-г тодорхойлсон нарийн утга учирын талаар N4541-н 3.1-т тодорхой бичсэн.

Дөрвөлжин бичгийн нэр нь “Занабазрын дөрвөлжин бичиг” гэж нэрлэгддэг. Харин Монголчуудын хувьд энэ нь “Хэвтээ Дөрвөлжин бичиг” *xewtee dörböljin bicig* эсвэл “Хэвтээ Дөрвөлжин Үсэг” *xewtee dörböljin üseg* /одооны орчуулга нь *“hevtee durvuljin”*/ гэдэгээр нь танигддаг. Харин энэ хоёр нь хоёул Англи хэлээр “Horizontal Square Script” гэж орчуулагдсан байдаг. Гэхдээ энэ нь тусгайлан гаргасан нэр томъёо ба тэр болгон нийтлэг хэрэглэгддэггүй юм. Стандартад оруулсан Латин орчуулга нь “*Xewtee Dorboljin*” гэсэн нэр томъёог урьдчилсан байдлаар хэрэглэж оруулсан, гэсэн хэдий ч үүнийг хэт их олон улсын нөхөлд тохируулсан гэж үзэж байна. Тийм учираас /урьдчилсан байдлаар хэрэглэж оруулсан төслийн саналд баталж санал оруулсан/. Дескриптор дээр “Монгол үсэг” гэдэг үгийн Англи хэлний орчуулга нь “*Mongolian Horizontal Square*” гэсэн нэр томъёогоор гарч ирдэг. Хэдий тийм ч энэ нэр томъёо батлагдах гэж удсан хэдий ч энэ нь “Монгол Дөрвөлжин Үсэг” нэр томъёог үгүйсгэсэн байна. Одоохондоо “Монгол Дөрвөлжин үсэг” ерөнхий нэр томъёо нь мөн *Phags-pa* гэсэн нэр томъёоруу чиглүүлдэг. Өөр нэгэн Монгол үсэг болох эсвэл Төв Азид тогтсон ба танигдсан бичиг болох “Дөрвөлжин Үсэг” *dörböljin üseg*, “*Square Script*”-руу чиглүүлж өгдөг.

Тус бичиг нь нийтлэг байдлаараа “Занабазрын Дөрвөлжин Үсэг” *zanabazarin dörböljin üseg* буюу “*Zanabazar Square Script*” гэсэн нэрээр их дээд, бага дунд сургууль олон нийтийн хүрээнд ашиглагддаг. Энэхүү нэр томъёог хэрэглэх болсон шалтгаан нь Төв Азийн “Дөрвөлжин үсэг” болон “Занабазрын босоо болон хэвтээ бичиг”-үүд нт “*Phags-pa*”-аар өөр хооронд нь ялгаж тогтоож өгдөг. Эдгээр шалтгааны улмаас “Занабазрын Дөрвөлжин бичиг” нь UCS-н дөрвөлжин бичигт тохирсон, нийцсэн ялгах шинж чанартай юм. Монгол болон хоёр талт Англи хэл дээр олон янзын зохиомол нэр томъёонууд бичигийн нэрийн дараалалд оруулсан юм.

“Занабазрын Дөрвөлжин Үсэг” [*Zanabazarin Dörböljin Üseg*] гэсэн нэртэй Рагчаа Бямбаагийн бичсэн ном 2005 онд хэвлэгдэж гарсан. Энэхүү номонд “Дөрвөлжин” *dörböljin* гэдэг үг нь “*Square*” буюу дөрвөлжин гэсэн үгээр бус харин “*Quadratic*” гэсэн үгээр орчуулагдсан байдаг. Ингэж Англи нэрээр нэрийдсэн нь хэмжээ утга санаагаараа ижил юм гэж авч үзсэн байна.

Ингэж тус бичгийн нэрэнд өөрчлөлт оруулах нь эрдэмтэн, оюутан сурагчдын хүрээнд маш өргөн цар хүрээнтэй болон улам илүү сайн суралцахад болон хэрэглэхэд хэрэгтэй гэж үзсэн байна.

2.2 Монголоос ирсэн санал хүсэлт.

1. Санал: Соёмбо үсгийн дүрс галигийг хийхдээ түүний бичлэгийн нарийн дэг ёс, зурлага, дараалал, тиг, хэмжээг анхааран үзэж уламжлалт тиг, хэмжээг судлах нь зүйтэй. Аншуман Пандейн төсөлд соёмбо үсгийн тиг, хэмжээс алдагдсан байна.

Хариулт: Дээрхи ирсэн санал хүсэлтийн Соёмбо үсгийн “Дараалал” гэсэн үг нь тодорхойгүй байна. Энэхүү тавигдсан санал нь Соёмбо бичгийн фонтын N4414 дугаарын хэвлэлийн фонтын хэлбэр дүрстэй холбоотой юм уу? Сүүлчийн гаргасан загвар болох N4655 нь өөр фонтруу чигэлсэн санал хүсэлт юм ууг. Үүнд үсгийн хэлбэр дүрсүүд нь Соёмбо үсгийн хэвлэлийн фонтын загварт зааварчилгаа, жишиг тогтоох биш харин Соёмбо үсгийг хэрхэн тайлбарлаж, илэрхийлж харуулсан байдлыг тэмдэглэн үлдээсэн байх ёстой. Фонт зохион бүтээгчидийн хувьд Соёмбо үсгийн фонтыг тэдний хүсэж байгаагаар өөрчилж хөгжүүлж болно. Харин Unicode-н хувьд бичиг, үсэг кодлох стандартийг тогтоох ба хэвлэлийн фонтыг стандартчилдаггүй, энэхүү асуудалын талаархи үсэгийг илэрхийлсэн цэвэр бичлэгийн талаар болон үсгийн зүй ёсны хэлбэр дүрс нь Unicode-н бичиг үсэг кодлох үйл явцтай хамааралгүй юм.

2. Санал: Өндөр гэгээний Занабазрын “Хэвтээ дөрвөлжин үсэг” нь “Соёмбо” үсгийн хурдан бичлэгийн хувилбар болж зохиогдсон тул дээрхи үсгүүдийг хамтад нь судлаж нягт нарийн дүрс, хэлбэр, галигийг нь дагалдуулан хийх.

Хариулт: Үсгийг кодлох стандарт нь тухайн бичиг, үсгийн арга зүй болон бүтэц, зохион байгуулалтруу илүүд анхаардаг. Хэмжээ, тиг болон хэлбэр дүрс, бүтэцийн хамаатай байдал нь бичгийн фонтыг өөр хоорондох асуудлуудруу чиглүүлэн хандуулсан байдаг. Харин энэ нь үсгийг кодлож стандартад оруулахад хамаарахгүй.

3. Санал: Соёмбо үсэг нь Санскрит, Төвд, Монгол хэлээр бичсэн ямар ч хэл бичгийн зохиолыг бүрэн төгс тэмдэглэхээр зохиосон тул дээрх хэлнүүдийн авиа зүй, үг зүйг нарийвчлан оноох хэрэгтэй.
  - Соёмбо үсгээр Монгол хэлээр бичсэн тохиолдолд монгол үсгийн зөв галиг гарах ёстой.

Соёмбо бичиг болон Өндөр гэгээн Занабазрын дөрвөлжин бичгийн Монгол, Япончуудын санал хүсэлтэд өгөгдсөн хариулт.
Аншуман Пандейн

- Соёмбо үсгээр Санскрит үг бичсэн тохиолдолд санскрит үсгийн зөв галиг байх ёстой.
- Соёмбо үсгээр Төвд үг бичсэн тохиолдолд мөн зөв галиг гарах ёстой. Хэвтээ дөрвөлжин үсэгт нь бүгд нэгэн адил хамаарах зүйл.

Хариулт: Соёмбо бичиг болон Занабазарын дөрвөлжин бичгийг кодлохдоо үсэг бүрийн ялгах шинж чанар, өөрийн гэсэн онгцгой байдал бүрийг тодорхойлоход анхаарлаа илүүд хандуулсан. Соёмбо бичиг болон Занабазарын Санскрит, Төвд, Монголруу хандсан дөрвөлжин бичгийн нарийвчилсан галигруу хандах нь бичиг, үсэг кодлох үйл явцад хамааралгүй. Нэг шүүн хэлэлцүүлж, харьцуулах асуудал нь ISO стандартад өөр цагаан толгойн үсгээр дамжуулсан үгийг галиглаж буулгах явдал юм. /Би “Devanagari гэдэг өөр цагаан толгойн үсгээр дамжуулан Энэтхэг бичгийг ISO15919 дугаартай Латин үсгийн стандартад оруулсан./ Бас нэг өөр сонголт нь Монгол хэлний ерөнхий стандартыг тогтоосоноор өөр өөр хэлний бичиг үсгийн эрхэм зүйлсийг шингээж, хэвээр нь хадгалах явдал юм.

4. Санал: Ер нь Аншуман Пандей Соёмбо үсгийг голчлон Санскрит, Төвд хэлний авиа, үсэгтэй харьцуулсан бололтой. Харин Монгол хэлний авиа зүй, үг зүйн дүрмийг төдийлөн нарийн тусгаагүй тал түүний судалгаанаас ажиглагдлаа. Соёмбо үсгээр Монгол хэлний цагаан толгойн Г, Ж/З, Ч/Ц гийгүүлэгчийг хэрхэн бичиж галиглан буулгах талаар тодорхой тусгах хэрэгтэй.

Хариулт: Хэрхэн Монгол болон Крилл цагаан толгойн үсгийг өөр цагаан толгойн үсгээр дамжуулан буулгах болон галиглаж буулгах асуудалын талаар Unicode-н стандартын хүрээнд байхгүй байна. Өмнөх санал хүсэлтэнд дурдсан зүйлээ тодорхой болгох үүднээс ялангуяа Монголд зориулсан ISO стандарт өөр цагаан толгойгоор дамжуулан амжуулан гаргах хэрэгтэй.

5. Санал: Бид энэхүү судалгааны ажил нь Монгол үгийг бичихэд Соёмбо бичгийн хэвтээ болон хөндлөн бичих бичлэгийн зүй тогтолцоотой уялдаа холбоотой байгаа гэдэгт найдаж байна.

Хариулт: N4655 баримтны 4.12 хэсэгт босоо Соёмбо бичгийн талаархи хэлэлцүүлэг бичигдсэн байгааг хараарай. Үнэндээ, Соёмбо бичгийг бичихдээ зүүнээс баруун тийш, дээрээс доошоо бичдэг. Тийм учраас Соёмбо бичгийн босоо хэлбэр нь бичвэрийг дээрээс доошоо, зүүнээс баруун тийшээ чиглэсэн ба үсгийн хэлбэр дүрс нь мөн өөрийн онцлог шинжийг зөв байдлаар харуулсан хэлбэрийг шаарддаг.

6. Санал: Өөр нэг санал нь Соёмбо үсгээр Монгол хэлээр босоо, хэвтээ бичих хоёр ёс, Санскрит тарнийн үсэг бичих үед толгойтой болон толгойгүйгээр бичдэг үсгийг нарийн тооцон судлаж оруулах ёстой.

Хариулт: N4655 баримтны 4.9 хэсэгт толгойн талаархи хэлэлцүүлэг бичигдсэн байгааг мөн олж хараарай. Соёмбо бичлэгийн хэд хэдэн толгойг, дөрвөлжин бичигт хэрхэн бичих бичлэгийн талаархи эцсийн тэмдэглэлүүдийг багтааж оруулсан байгаа.

Би Монгол мэргэжилтэн шинжээч нарын Соёмбо бичиг болон Занабазарын дөрвөлжин үсэгийг кодлоход оруулах санал хүсэлтийг болгоомжтойгоор нарийн хянан үзсэнд маш их талархаж байна. Тиймээс миний бие нь Монгол мэргэжилтэн шинжээч нарыг хамгийн сүүлд оруулсан N4655 дугаартай Соёмбо бичгийн төслийн саналыг дахин харж хянаж үзээсэй гэж хүсэлт тавьж байна.